

[nová] Čeština
doma
& ve světě

2 2012

Nová čeština doma a ve světě

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
2/2012

Redakce:

Vedoucí redaktorka – Mgr. Kateřina Romaševská
Výkonná redaktorka – Mgr. Katarzyna Vaculová
Členové redakce – Mgr. Adriana Filas, Mgr. Oleksandr Sukhanek,
Mgr. Maria Simeunovich-Skvortsova
Korektorky – Mgr. Barbora Klímová, Michaela Vitoslavská

Adresa redakce:

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií FF UK
nám. J. Palacha 2, 116 38 Praha 1
Tel. (+420) 221 619 347, E-mail: ncds@ff.cuni.cz

Objednávky vyřizuje:

Vydavatelství Filozofické fakulty UK v Praze,
náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1, e-mail: books@ff.cuni.cz

Grafická úprava, obálka & sazba: Studio Lacerta (www.sazba.cz)

Obsah

Úvodní slovo	9
Recenze / Čeština očima sociolingvistiky	
Maria Simeunovich-Skvortsova Humar, Marjeta – Žagar Karer, Mojca (eds.) (2010): <i>Nacionalni jeziki v visokem šolstvu / National Languages in Higher Education</i> Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.	15
Marian Sloboda Radostný, Lukáš – Titěrová, Kristýna – Hlavničková, Petra – Moree, Dana – Nosálová, Barbora – Brychnáčová, Irena (2011): <i>Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách</i> Praha: META, o. s. – Sdružení pro příležitosti mladých migrantů.	20
Richard Vacula Svobodová, Jana et al. (2011): <i>Fenomén spisovnosti v současné české jazykové situaci</i> Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta.	26
Články / Čeština očima sociolingvistiky	
Alena Čermáková <i>Podstata, vznik a fungování normy (nejen) spisovného jazyka z pohledu vybraných teorií kvalitativní sociolingvistiky</i>	35
Gabriela Gańczarczyk <i>Co Poláky láká v české kultuře aneb Jak může výuka reálií posilovat stereotypy</i>	48

Eliška Luhanová <i>Italská komunita s Čechy a češtinou v Praze</i> (<i>Provázanost socioekonomické situace a užívání češtiny</i>)	56
Katarzyna Vaculová <i>Poláci v Praze ve vztahu k majoritnímu jazyku</i>	65
James Wilson <i>O jazykové akomodaci moravských a slezských studentů žijících v Praze</i>	77
Eliška Zaepernicková <i>Jazykový portrét aneb Vyjádření lingvistického repertoáru beze slov</i>	97
O autorech tohoto čísla	107

Italská komunita s Čechy a češtinou v Praze (Provázanost socioekonomické situace a užívání češtiny)

ELIŠKA LUHANOVÁ

Abstrakt: Tento článek zachycuje současný stav a kvalitu komunikace členů italské komunity v Praze s českými obyvateli. Vychází ze společensko-kulturních aktualit a specifík obou národů, které utváří současnou podobu jejich vzájemného soužití. Článek v úvodu stručně představuje charakter života italské komunity, aby mohl adekvátně popsat vzájemné vztahy Čechů a Italů ze socioekonomického a jazykového hlediska na úrovni česko-italských organizací.

V další části se podrobně zabývá současnou nepříznivou socioekonomickou situací Itálie, která do Česka přivádí zejména mladou a střední generaci Italů. Tato skupina byla oslovena v rámci souvisejícího výzkumu, z něhož článek čerpal data reflektující způsoby individuální komunikace, specifika italské komunity, postoje Čechů vůči cizincům a míry užívání češtiny jako komunikačního jazyka mezi oběma skupinami. Právě potenciál českého jazyka jako dorozumivacího prostředku dává prostor pro rozvíjející úvahy a podněty k dalšímu zkoumání.

Clíčová slova: italská komunita v Praze, socioekonomické a kulturní zázemí, míra užívání češtiny v komunikaci s cizincem, cizinecká čeština, hostitelský potenciál Česka

Abstract: This article describes actual situation and quality of communication between members of Italian community in Prague and Czech citizens. It is based on social-cultural background of both nations which forms the nature of their mutual relationship. Article introduces aspects of life of Italian community which can effectively describe mutual communication in Czech-Italian organizations from social-economic and linguistic perspective. The following part focuses on current inconvenient social-economic situation in Italy which causes the growing migration of young and mid-age generation of Italians. The members of this generation were involved in original research, which was the starting point for the article. The relevant data from the research introduced in this article reflect kinds of individual communication, particularities of Italian community, attitude of Czech to foreigners and frequency of use of Czech as a communication language between both groups. The potential of Czech language as a mean of communication develops further considerations and thus creates new impulses for studying this topic.

Keywords: The Italian community in Prague, socio-economic and cultural background, level of use of Czech in communication with foreigners, foreigners Czech, host potential of Czech republic

Tento článek se pokusí zmapovat charakter pražského života vybraných členů italské komunity a vysledovat, do jaké míry je provázán s českým prostředím, což se dá nejlépe posoudit z hlediska kvality spolupráce, vzájemné komunikace, ale také společensko-kulturního pozadí obou národů. Vybrané komunikační a jazykové aspekty ovlivněné rodnou kulturou budou sledovány na způsobu života Italů v Praze a na jejich postojích k české společnosti, což pomůže odhalit současnou podobu soužití Čechů a Italů v hlavním městě. Pro tyto účely budeme sledovat data od roku 2004, kdy vlna italské migrace začala narůstat v důsledku socioekonomických změn v rámci Evropy. V úvodu budou představeny významné prvky této komunity s ohledem na data ze sčítání lidu, což poslouží pro rámcovou představu o jejím charakteru. Článek se bude dále věnovat jednotlivým česko-italským organizacím a společnostem, které na tomto území umožňují vzájemnou spolupráci, a to ze socioekonomické, ale zejména pak jazykové perspektivy (volba komunikačního jazyka mezi zaměstnanci, webové stránky, tisk, role tlumočnicků apod.). Působení a charakter těchto organizací vypovídají o vzájemných vztazích mezi oběma zeměmi, do nichž se promítá současná socioekonomická situace Itálie, která trend italské migrace do Česka posiluje. V návaznosti na dříve provedený výzkum článek zachycuje v souvislostech jihoevropskou krizi, která sužuje nejvíce mladou a střední generaci Italů, hostitelský potenciál Česka a míru užívání češtiny jako komunikačního jazyka mezi oběma skupinami. Ve snaze o relevanci výzkumu byla pro jeho účely vybrána úzká skupina italských mluvčích, která žije na území Prahy po dobu minimálně půl roku a jejíž profesní či kulturní působení souvisí s činností česko-italských organizací. Právě popis kulturního a socioekonomického zázemí dané skupiny slouží k tomu, abychom mohli lépe zkoumat její jazykové praktiky a získali tak o ní ucelenější představu. Nejedná se o osoby hovořící italsky, ale o Italy, kteří na území České republiky využívají pro adekvátní komunikaci i jiné jazyky než svou mateřštinu. Nás bude především zajímat, jakou roli pro ně hraje čeština.

Článek skrze různé způsoby komunikace sleduje současné vzájemné česko-italské vztahy na území Prahy, přičemž vychází od jedinců, kteří zde společně žijí, sdružují se v organizacích a zpětně ovlivňují společenské a kulturní pozadí, ze kterého oni sami vzešli.

Italská komunita v číslech

Skutečnost, že zájem o italskou komunitu je opodstatněný, lze podepřít i statistickými údaji, které dokládají zvyšující se zastoupení Italů v Česku

a v Praze a do značné míry reflektují již zmíněnou socioekonomickou proměnu v Evropě. Jejich shrnutí představují informace o pohybu obyvatelstva z Českého statistického úřadu, který pro účely článku poskytl data za Českou republiku v letech 1994–2010, včetně těch nejaktuálnějších, která zatím veřejnosti známa nejsou. Jak je možné vidět v následujícím grafu, nejvyšší počet Italů je uváděn za rok 2008. Patrný je nárůst počtu Italů i v Česku, který byl pouze mírně utlumen v roce 2000, což Český statistický úřad dokládá změnami v legislativě. Křivka pro Prahu ukazuje na nejvyšší počet Italů rovněž v roce 2008, nejméně pak v roce 2004. Trend nárůstu je v měřítku celé republiky i hlavního města podobný, ale liší se intenzitou, jak dokládá následující obrázek.

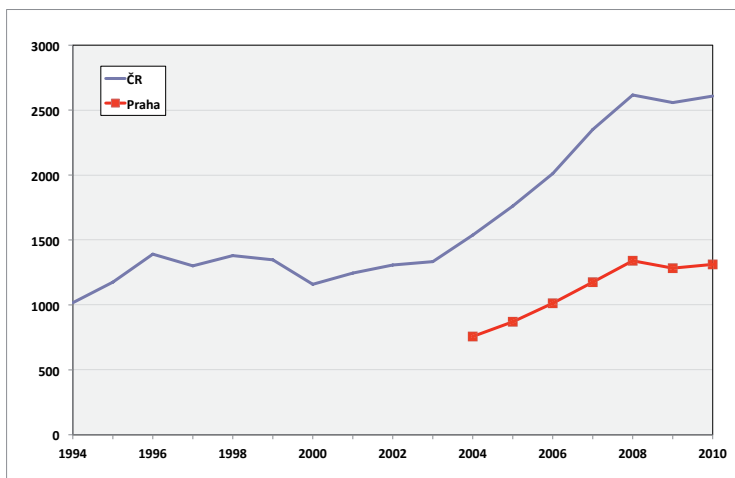
Řízená česko-italská spolupráce

Předchozí pasáž ilustrovala rostoucí velikostní význam italské komunity v Česku a v Praze. Otázkou je, zda spolu s ním také odborná veřejnost věnuje této otázce více pozornosti, případně zda v důsledku podněcuje institucionální aktivity v Česku a zejména v Praze, kde je zastoupení Italů nejvyšší. Proto budou v následující části ve stručnosti představeny nejvýznamnější česko-italské organizace, které působí na území hlavního města Prahy, a to z hlediska jejich činnosti pro česko-italskou spolupráci, ale také jejich sebe prezentace širší veřejnosti. Jedná se o Italské velvyslanectví, Česko-italskou obchodní a průmyslovou komoru, Italský kulturní institut, Česko-italské gymnázium a Společnost Dante Alighieri.¹

Italské velvyslanectví

Pod záštitou Italského velvyslanectví (http://www.ambpraga.esteri.it/Ambasciata_Praga/) probíhá oficiální spolupráce mezi oběma zeměmi. Je v zájmu Česka i Itálie udržovat dobré vztahy a vzájemně komunikovat, a proto by i činnost velvyslanectví vůči širší české veřejnosti mohla být lépe prezentována prostřednictvím webových stránek, které podávají úplné informace pouze v italštině.

1 V tomto krátkém výčtu se můžeme také zmínit o činnosti soukromého česko-italského gymnázia, které působilo v Praze v letech 1992–2010. Své zastoupení mají ale i sdružení politického či náboženského založení, mezi něž patří Veneti in Cechia (VenICe), sdružení přistěhovalců z kraje Emilia-Romagna, neformální skupina Italoraduno a jediné mezigenerační sdružení Associazione Nazionale Partigiani d'Italia.

Graf č. 1: Vývoj počtu Italů v Česku a v Praze (zdroj: Český statistický úřad, 2012)

Jelikož se dá předpokládat, že činnost italského velvyslanectví bude pravděpodobně stoupat vzhledem ke vzrůstajícímu počtu italských migrantů, zůstává otázkou, zda se o působení velvyslanectví dovedí Češi, kteří Italům nabízejí místo pro život.

Česko-italská obchodní a průmyslová komora

Česko-italská obchodní a průmyslová komora (<http://www.camic.cz/>) zajišťuje spolupráci mezi českými a italskými společnostmi od roku 2001. K dnešnímu dni má zhruba tři sta členů, mezi něž patří zejména restaurace a vinotéky, hotely, finanční specialisté, daňoví poradci, dopravní zprostředkovatelé a mnoho dalších. Komora má velmi rozvinutý způsob interní i externí komunikace. Vydává vlastní časopis *Progetto Repubblica Ceca* v anglicko-italské verzi a pyšní se průběžně aktualizovanými webovými stránkami ve třech jazykových mutacích. Interní komunikaci zajišťují profesionální tlumočníci, kteří jsou přítomni na veškerých jednáních, a vzhledem k nízké motivaci italských podnikatelů komunikovat česky se dá předpokládat, že budou mít své pracovní úvazky po určitou dobu zajištěné.

Je ovšem možné, že společná komunikace bude probíhat pouze v angličtině, která je pro mnohé nutností pro provozování podniku.

Italský kulturní institut

Italský kulturní institut (http://www.iicpraga.esteri.it/IIC_Praga) je pro Česko významný zejména ve spojitosti s politickým a kulturním děním v 70. letech minulého století, kdy se pro mnohé stal otevřeným prostorem pro únik z normalizačního nátlaku.

V dnešní době je činnost institutu spíše nárazová, přestože se od jejího nového ředitele očekává iniciativa v otázce financování kulturních a vzdělávacích programů. Italský kulturní institut funguje jako soběstačná jednotka, která usiluje o šíření italské kultury a jazyka, ale nikoli o větší zapojení do české společnosti.

Česko-italské gymnázium

Česko-italské gymnázium (<http://www.ggg.cz/uvod.php>) v Praze je víceleté gymnázium, které je známé zejména pro svůj šestiletý česko-italský studijní obor. Součástí školních aktivit je organizace česko-italských kulturních výměn mezi studenty, což podporuje dynamický způsob výuky jazyka spojený s pěstováním interkulturní senzitivity. Gymnázium má navzdory klesajícímu počtu přihlášených studentů velký potenciál, který by měl být více rozvíjen například účastí na žákovských workshopech a možná i modernizací způsobu školní výuky.

Společnost Dante Alighieri

Tato nezisková společnost (<http://www.dantepraga.cz/>) podporuje celkové povědomí o Itálii a šíří znalost italštiny na oficiální úrovni, jelikož má oprávnění vydávat mezinárodní certifikát PLIDA (Progetto Lingua Italiana Dante Alighieri). Organizuje společenská setkání, která sdružují přívržence italské kultury, ale také se stará o vzdělávání a testování překladatelů a pečuje tak o kvalitu češtiny i italštiny jako prostředku komunikace. Její největší přínos tkví v péči, kterou věnuje oběma jazykům.

Současná vlna italské migrace

Je tedy zřejmé, že Praha má určité institucionální zázemí, které se pokouší rozvíjet a zprostředkovávat česko-italskou komunikaci a vztahy. Působení institucí na české straně však rozhodně není hlavním faktorem, který stojí

za rozšiřováním italské komunity v Česku. Praha se pro mnohé Italy stává místem emancipace od rodiny a seberealizace v pracovním i osobním životě díky pracovním nabídkám, nízkým životním nákladům a kvalitnějším službám. Do České republiky se stěhují jednak třicátníci, ale také čerství absolventi vysokých škol, kteří bývají ve své rodné zemi přijímáni na částečný úvazek nebo si přivydělávají na nepříliš oblíbených pozicích. Neoficiální statistiky uvádějí, že více než 60 000 Italů mezi 20–32 lety odjíždí pracovat do zahraničí (Hromádková 2011). Do Česka přichází jen část z nich, ale vzhledem k lukrativním pracovním nabídkám nadnárodních firem se nemusí jednat o dočasný trend. Italská migrace je také značně podporována politikou firem, která si často (byť ne explicitně) zakládá na jazykové kompetenci svých zaměstnanců v italštině. Rodilí mluvčí tak mají při výběrových řízeních výhodu, protože majitelé úsporu za služby tlumočnicků či lektorů nezřídka ocení (Nekvapil – Nekula 2006).

Tento novodobý trend se týká zejména prestižních pozic v nadnárodních podnicích, které se orientují na leteckou dopravu, gastronomii či podnikové poradenství a které otvírají nové možnosti mladým a zejména pak vysoce kvalifikovaným lidem. Sami Italové mají pro tuto situaci název *fenomeno dei laureati italiani in fuga* (fenomén mladých vysokoškolských absolventů na útěku) (Marchetti 2012). Hovoří se tak o zvratu: ještě nedávna mladí Češi vyjížděli na jih Evropy za výdělkem na sezónních pracích (sběr ovoce, práce na dětských táborech u moře), zatímco dnes se trend ubírá zcela opačným směrem (Tramba 2012). V rámci úvah o tomto fenoménu se ukazuje, že jeho pravděpodobnou příčinou není pouze nechvalně proslulá „socio-ekonomicko-politická krize“ jihu Evropy, ale především sebevědomí mladých lidí a italských podnikatelů se s touto situací vypořádat.

Představení italské komunity v Praze a souvisejícího výzkumu

O členech italské komunity můžeme říci, že patří do skupiny imigrantů, kteří se v Česku těší poměrně dobrému sociálnímu i finančnímu postavení, což může být dáno i tím, že italská gastronomie a kultura je zde dobře přijímána. Vzrůstá zájem o italská vína, potraviny a módní doplňky, které mívají v Itálii dlouhou tradici napříč generacemi. Právě význam tradice, mezilidských vztahů a rodinných hodnot se výrazně promítá do italského způsobu života, který charakterizuje vzájemná soudržnost a zájem sdružovat se na společenských akcích. Ať už jsou tyto aspekty považovány za expanzivní manifestaci přítomné minority, nebo za lidskou touhu „být

mezi svými“, je jisté, že Italům na vztazích mezi krajany v Praze hodně záleží. Značně různorodé jsou pak jejich vztahy s Čechy v pracovní sféře, kde panuje jistý mocenský tlak projevující se ve výběru zaměstnanců a firemního jazyka. Odlišné jsou pak vztahy mezi studenty vysokých škol, kteří se snaží proniknout do českého prostředí, učí se jazyk a účastní se společenských akcí s českými přáteli. Není výjimkou, že si mezi Čechy volí i své životní partnery.

Nyní se na tyto aspekty zaměříme konkrétněji prostřednictvím výzkumu skupiny italských mluvčích, která odpovídá charakteru nové italské migrace. Tento výzkum byl realizován během dubna a května 2012 pro účely seminární práce, která se podrobně zabývala způsobem života Italů (profesním i soukromým) v otázkách vnímání vlastního života v Česku ze sociolingvistického, psycholingvistického, ale také sociokulturního hlediska. Během výzkumu se podařilo získat značné množství údajů a relevantních výsledků, které musely být pro rozsah článku omezeny.

Osloveno bylo celkem třicet pět Italů na základě předem určených kritérií, jimiž byla profese, kterou vykonávají v České republice, jejich věk (21–39 let, což rámcově odpovídá mladé a střední generaci, tedy protagonistům fenoménu), region původu (napříč celou Itálií, aby data nebyla zkreslena charakterem jediného regionu) a minimálně půlroční délka pobytu v Česku.

Metodou výzkumu byl dotazník o šestnácti uzavřených i otevřených otázkách. Vzhledem k zaměření dotazníku na spolupráci mezi Čechy a Italy se můžeme dovědět, do jakých komunikačních situací se mluvčí dostávají ve veřejném, ale i soukromém prostoru a jak tyto situace zvládají. Dotazovaní se dále mohli vyjádřit k délce jejich pobytu v Praze, k míře účasti na česko-italském společenském životě, ke kvalitě komunikace mezi Čechy a Italy a k tomu, jak v této souvislosti reflektují Čechy a jejich postoj k cizinecké češtině.

Většina dotázaných žije v Praze déle než rok a jedna třetina dokonce přes pět let. Jejich příchod do České republiky většinou souvisí s možností práce či studia, v jednom případě také s příchodem za partnerkou. Mezi oslovenými bylo šest mužů a čtyři ženy. Převážná část z nich udržuje styky s českými přáteli, ale nejčastěji se setkávají se svými krajany v Praze na společenských akcích a vztahy udržují napříč rodinami, ačkoli vlastní potomky zatím ještě nemají. Vídají se u sklenky vína nebo u pracovních povinností. Není výjimkou, že spolu pracují nebo se skrze práci znají. Pro dotazované pracující je příznačné, že se do české společnosti příliš nein-

tegrují, zřejmě proto, že zde žijí v podobném prostředí jako v Itálii a kontakty s českou společností definují buď jako nárazové (přátelská setkání), či velmi formální (pracovní schůzky za přítomnosti tlumočnicků). Odlišnou skupinou jsou vysokoškoláci, kteří udržují různé mezinárodní kontakty, komunikují různými jazyky, přičemž svou mateřštinu považují za bonus, protože lépe rozumí odborným termínům, ale jsou si vědomi, že s pouhou znalostí italštiny nemohou v univerzitním a následném profesním prostředí obstát.

Jelikož všichni dotazovaní ocenili autorčin zájem o jejich názory, věnovali svým odpovědím patřičnou pozornost a byli v nich velmi otevření. Mezi důvody příchodu uváděli pracovní a studijní možnosti Prahy, mezi nejčastější formu trávení volného času řadili především kulturní akce (výstavy, vernisáže, koncerty, filmy), ale také pracovní i zcela neformální česko-italská setkání. Četnost jejich výjezdů domů se pak téměř shodovala (dvakrát ročně na svátky, které v Česku neslaví). Na poslední otázku nikdo z oslovených nechtěl jednoznačně odpovědět, a tak mlhavé odpovědi typu „Životu v Praze bych se nebránil/a“ můžeme interpretovat různě. Naopak velice obsáhle se dotazovaní vyjadřovali v odpovědích na otázky týkající se komunikace s Čechy v češtině, což je obsahem následující pasáže.

Komunikace v češtině

Komunikace Čecha s Italem je relevantní položkou vzhledem k zaměření článku, protože reflektuje autentické situace, které musí mluvčí řešit před, během či po jejich trvání. Diskutabilní otázkou v celé záležitosti je, jaký jazyk použít, aby byla komunikace vyvážená a aby oba partneři dospěli ke vzájemnému porozumění. Dotazovaní uváděli, že někteří Češi interpretují jejich nedokonalou cizineckou češtinu jako nedostačující znalost, a proto raději volí angličtinu. Zdánlivě náročnější a méně využívaná je konverzace v češtině, jelikož předpokládá větší pozornost vlastní řeči a empatii rodilého mluvčího, který komunikuje prostřednictvím *foreigner talk* (Nekvapil – Sherman 2009): hovoří pomaleji, používá snadnější obraty a v případě nedorozumění se snaží situaci řešit, např. použitím internacionalismů, synonym nebo jiných obrátů.

Chování Čechů jako komunikačních partnerů často ovlivňuje názor migrantů na hostitelskou zemi a jejich motivaci učit se místní jazyk. Pakliže migrantův obrázek o hostitelské zemi a jejích obyvatelích začíná nabývat temných kontur, pak i způsob jejich vzájemné komunikace může v tem-

notě skončit. Na základě výzkumu vychází Češi jako neochotní komunikační partneři v rámci služeb (zejména pošta a supermarkety). Navzdory tomu si dotazovaní pochvalovali český život a zlepšující se přístup mladší generace Čechů vůči cizincům. Nezbývá než doufat, že se tato optimistická vize skutečně promítne do reality.

Čeština jako prostředek vzájemného dorozumívání

Tento článek umožnil nahlédnout do způsobu života Italů v Praze. Jeho „filozofii“ nebylo vytvářet hypotézy, ale získat údaje přímo od italských mluvčích, kteří v Praze tráví život a reflektují mnoho skutečností, které si Čech mnohdy nemusí uvědomit. Italská komunita působí nenápadně, byť se dokázala do pražského života úspěšně začlenit a vést zde finančně i společensky soběstačný život. Do Česka je obvykle přivádí socioekonomické nesnáze Itálie a odmítnutí pasivního přístupu k budoucímu životu. Ze strany Čechů nastává dilema, jak na ně pohlížet a jak s nimi komunikovat. Je známo, že Italové jsou v Praze již několik staletí (o čemž podává svědectví literatura a také architektonické památky), ale málokdo se snaží blíže zkoumat jejich aktuální život. Přestože se může zdát, že nejvíce zájem o obyvatele hostitelské země, stálo by za pokus ze strany Čechů učinit první krok, například formou specializovaných jazykových kurzů češtiny či pestřejších programů v rámci organizací, které by mohly obě skupiny lépe provázet.

Bylo by dobré, aby se v česko-italské společnosti nadále pěstovaly a zušlechťovaly oba jazyky, zejména pak čeština jako svébytný komunikační prostředek, který pomůže lépe rozvinout vzájemné porozumění na obou stranách.

Bibliografie:

- Hromádková, T. (2011): *Počet Italů migrujících do Česka se zdvojnásobil. Proč se u nás usazují?* Ihned.cz, 8. 12. 2011, <http://life.ihned.cz/c1-54110150-pocet-italu-migrujicich-do-ceska-se-zdvojnásobil-proc-se-u-nas-usazuji>
- Tramba, D. (2012): *Jih Evropy drtí krize, Řekové a Italové chtějí práci v Česku.* Lidové noviny, 24. 2. 2012, <http://www.socialnidialog.cz/cr-a-eu/cr-a-eu/lidove-noviny-jih-evropy-drti-krize-rekove-a-italove-chteji-praci-v-cesku>
- Marchetti, A. (2012): *Italiani a Praga: La nuova emigrazione.* Progetto RC, 24. 1. 2012, <http://www.gruppoibc.eu/1/italiani-a-praga-la-nuova-emigrazione/current-affairs.tab.it.aspx>
- Nekvapil, J. - Nekula, M. (2006): *K jazykové situaci v nadnárodních podnicích působících v České republice,* *Slovo a slovesnost* 66, s. 83-95.
- Nekvapil, J. - Sherman, T. (2009): *Pre-interaction management in multinational companies in Central Europe,* *Current Issues in Language Planning* 10, 2, s. 181-198.